

צוות חשיבה לקידום שיתופי פעולה אזוריים בתחום החדשנות האקלימית

מפגש השקה, יום רביעי 19.07.23
מיקום: משרדי SNC, בת"א

במפגש זה לקחו חלק כ-75 משתתפים מתעשיית ה-Climate-Tech בישראל, גורמי ממשל רלוונטיים, אקדמיה וארגוני חברה אזרחית (רשימת המשתתפים בסוף המסמך). הפרויקט הינו פרי שיתוף פעולה של המכון הישראלי לדמוקרטיה, אקופיס מזה"ת וסטארט-אפ ניישן סנטרל (SNC).

להלן עיקרי הדברים שנאמרו במפגש ההתנעה:

דפנה אבירם ניצן, מובילת פרויקט ההיערכות למשבר האקלים במכון הישראלי לדמוקרטיה: משבר האקלים בהיותו חסר גבולות, יוצר ברית אינטרסים ייחודית בין ישראל למדינות באזור המזה"ת וסביבותיו. הדבר טומן בחובו הזדמנויות עסקיות עבור תעשיית החדשנות האקלימית הישראלית, לצד הזדמנות אסטרטגית עבור מדינת ישראל ושכנותיה להביא יחד פתרונות בעלי ערך רב להתמודדות עם משבר האקלים, שצפוי להשפיע באופן ניכר על אזור המזה"ת.

בפרויקט נעסוק במיפוי היתרונות היחסיים של תעשיית ה-Climate-Tech המקומית וזיהוי שותפים פוטנציאליים, זאת במטרה לגבש תכנית אסטרטגית עם סט המלצות לקידום שיתופי פעולה אזוריים. את המלצות הצוות בכוונתנו להציג בכנס אלי הורביץ (מאי 2024), כאשר תוצרי הביניים יוצגו בכנס אקופיס השנתי בירדן (אוקטובר 2023) ובוועידת האקלים הבינלאומית בדובאי, COP28 (בתחילת דצמבר 2023).

להלן תכנית העבודה:

דברי פתיחה

אבי חנון, מנכ"ל Start-Up Nation Central: המפגש היום חשוב מאד ל-SNC לא רק כחלק מתפקידה לקדם אקוסיסטם של חדשנות בישראל, אלא כחלק מתפיסת דיפלומטיית האקלים שלה: כלומר, האופן בו עלינו למנף את נכסי החדשנות כדי לחזק שת"פים אזוריים וגלובליים. חדשנות בתחום האקלים היא לא רק ההזדמנות הכלכלית הגדולה של דורנו, אלא יש לה גם חשיבות ערכית עליונה. יותר ויותר אנשים מוכשרים מקדישים לכך את מרצם: בישראל יש כ-850 חברות Climate-Tech, שזה יותר מכמות חברות הסייבר בה. הסכמי אברהם הם אירוע טקטוני המשפיע גם על מדינות האזור שאינן חתומות בו, וזה חשוב מפני שאתגרי האקלים אדישים לגבולות גאו-פוליטיים. אתגר אזורי יענה רק על ידי פתרון אזורי. חשוב שהצלחנו להביא כל כך הרבה שותפים למקום אחד, כך שנוכל לעשות איגום משאבי שכל, ידע וכוונות טובות שיביאו, בעבודה קשה, לתוצאות משמעותיות.

יוחנן פלסנר, נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה: שני האתגרים הגדולים ביותר העומדים בפנינו היום הם משבר האקלים ו-AI. יש כאן הזדמנות גדולה, אך גם אתגר מדיניות ענק. מעבר להזדמנות הכלכלית, מענה אזורי משותף למשבר יאפשר לנו לבצר ולהכניס תוכן למערכות היחסים עם שכנותינו; גם לעשות טוב, גם לעשות ביזנס, וגם מהלך גיאופוליטי נכון. אנחנו במכון מחויבים לייצר ערך עבור כל השחקנים הרציניים שיושבים פה, ומאחר וזה נושא שטרם עבר פוליטיזציה בישראל, היכולת שלנו לקדם בו מדיניות היא גבוהה מאד.

גדעון ברומברג, מנכ"ל אקופיס ישראל: אקופיס הוקם לפני 30 שנה כארגון אזורי, והוא דוגמה חיה לאיך ארגון כזה אמור להיראות: הוא איננו ישראלי, ירדני או פלסטיני, אלא משותף, ולצידי עובדות מנכ"ליות בכל אחת מן המדינות הללו. דוגמה לשת"פ חשוב ומוצלח שלא היה נולד ללא אקופיס הוא Project Prosperity הישראלי-ירדני-אמירתי. ב-2020 הוצאנו לאור דו"ח שנקרא A Green Blue Deal for the Middle East, המבוסס על אותו עיקרון לפיו עלינו למצוא פתרונות לאתגרים אזוריים יחד ולראות במשבר האקלים לא רק כמכפיל סיכונים אלא גם כמכפיל הזדמנויות. בעוד שלסקטור הטכנולוגי בישראל יתרון בולט, גם לשכנותנו יש יתרונות: לירדן, לדוגמה, שטחים ענקיים שיכולים לייצר אנרגיה סולארית בחצי מהמחיר בו ניתן לעשות זאת בארץ, ואם נחבר את זה עם יכולתה של ישראל להתפיל מים, ברור שכולם ירוויחו. נציג ממשל ירדני אמר לי ש-Project Prosperity הוא ההסכם החשוב ביותר בין המדינות אחרי הסכם השלום, ויש לנו כאן הזדמנות ליצור עוד שותפויות כאלה שמעבר לתועלת הכלכלית שלהם, נקצור מהם גם דיבידנד של שלום.

ד"ר איל חולתא, יועץ מוביל לפרויקט, המכון הישראלי לדמוקרטיה: אחד הדברים הראשונים שעשיתי כראש המל"ל הוא הגדרת תחום האקלים כאחד מן היסודות של הביטחון הלאומי, ואני שמח מאד שהצלחנו להקים בארגון צוות קבוע וחזק העוסק בכך. הגם שאני חושב באופן אישי שמיטיגציה היא קריטית ולישראל פוטנציאל לשנות את העולם מבחינה זו, מיקומה הגיאוגרפי הופך את מאמצי האדפטציה שלנו לבעלי חשיבות עליונה. לא ניתן לחשוב עליהם במנותק מההקשר האזורי, כך שחשוב שהמפגש הזה קורה ומביא יחד את כל השחקנים החזקים שיושבים כאן ולא תמיד מבינים כמה משמעותית העבודה שלהם.

דפנה אבירם ניצן מציגה מצגת עם מטרות הצוות ותוכנית העבודה (ראו בעמוד הראשון) – המצגת המלאה צורפה למייל הסיכום.

אתגרים והזדמנויות לקידום שת"פ אזורי - נציגי תעשיית ה-Climate-Tech

אשיק אפרתי, מנכ"ל HomeBiogas: החברה שלנו מייצרת מערכות אליהן מכניסים פסולת, שם היא מפורקת על ידי חיידקים, בתהליך שממפיק אנרגיה ומספק גז לבישול ודשן, וזאת תוך הפחתה בזיהום האוויר ושיפור איכות החיים. אנחנו פעילים ב-120 מדינות וביצענו כ-10 פרויקטים של שיתוף פעולה אזורי עם USAid, מכון הערבה,

מרכז פרס לשלום, אקופיס והצלב האדום. פעלנו בירדן, בעזה וברשות הפלסטינית גם בתקופות לחימה, ובעוד שהביצוע והתוצאה הם תמיד טובים, מהירים ומערבים שותפים מקומיים - האתגר בעבודה עם אוכלוסיות מעוטות יכולת הוא תמיד מציאת המימון. לאחרונה נכנסנו לעולם הקיזוז והסחר בפחמן, מה שפתח לנו הזדמנויות חדשות למימון. אנחנו עוברים ממודל שמתבסס רק על מכירה של מערכות לייזום פרויקטים שמבוססים על המימון מהפחמן העתידי שהם יחסכו.

רוני ליטינצקי, סמנכ"ל מכירות, Watergen: החברה שלנו מייצרת מי שתייה ברמה הגבוהה ביותר, מהאוויר. אנחנו עובדים בלמעלה מ-100 מדינות ומייצרים מכשירים שיכולים לספק עד 6,000 ליטר מים ביום. בהקשר האזורי אנחנו עובדים גם במדינות עם חשיבות אסטרטגית לישראל, ומתבקשים לעיתים ע"י משרדי ממשלה ואחרים לפתוח ביחסים עם מדינות שיחסינו איתן לא פשוטים, כי אין דבר חשוב ממים. בהסכמי אברהם חתמנו על חוזה עם חברת Aldahra, מהמובילה בתחום אבטחת מזון ומים, להקמת חברה משותפת באמירויות. אנו מקיימים Joint venture עם חברת Mubadala, ועברנו לייצר באמירויות באמצעות חברת Strata. יצרנו גם שיתוף פעולה אקדמי בין אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת חליפה לקידום הטכנולוגיה על קרקע אמירתית, ופתחנו מכון R&D ע"ש מוחמד בן זיאד, נשיא המדינה, שגם מובל על ידו. כלומר, אנחנו לא תופסים את העולם הערבי רק כקליינטים של הטכנולוגיה, אלא כשותפים שיחד איתם ניתן להגיע לממדים אליהם אנחנו שואפים במדינות היעד.

כלי סיוע ממשלתיים לקידום שת"פ אזורי בתחום ה-Climate Tech

ראו כאן קישור עם ריכוז כלי הסיוע הממשלתיים לחברות שנידונו במפגש

רן פלג, מנהל מחלקת כלכלת מזה"ת, משרד החוץ: הנושא האקלימי פוגש אותנו בהקשר של כלכלת מזה"ת לעיתים דחופות. מעבר לשת"פ הביטראלי שהוא למעשה הבסיס עליו מפתחים את היחסים עם מדינות הסכמי אברהם ועם שכנותינו הוותיקות - ישנו המעבר לשיטה של מבנים מיני-לאטרליים, כלומר, עם יותר משותף אחד. בהסכמי אברהם יש לנו אינפלציה ברוכה של מבנים כאלה שעוסקים במגוון רחב של תחומים וביניהם אקלים, כמו פורום 212U (ישראל-ארה"ב-הודו-אמירויות) ו-UAE-Japan-Israel Innovation Forum. אלה שת"פים שמאפשרים לכל המדינות בהן להביא את חוזקותיהם לידי ביטוי ויש להם חשיבות מדינית רבה. כמו כן יש לנו את מש"ב שעוסק בחדשנות אקלימית. נשמח להשתמש בפלטפורמה של הצוות הנוכחי לצורך חיבור בינה ובין הפלטפורמות ושיתופי הפעולה הקיימים, ועל מנת לשלב בין החברות כאן ליוזמות הקיימות.

ויקטור וייס, ראש חטיבת אקלים, המטה לביטחון לאומי (מל"ל) במשרד ראש הממשלה: האתגר שלפנינו עוסק בביטחון לאומי. תפקידנו לקחת את האיומים הללו ולנתחם באופן סדור, להפוך אותם קונקרטיים, להבין את תרחישי העתיד ולהיערך בהתאם. ההשפעות יהיו דרמטיות ויגעו כמעט בכל תחום: כלכלה, חברה, בריאות, תשתיות, סביבה, ועוד. תפוקה חקלאית צפויה להצטמצם ב-20% בעוד שאוכלוסיית העולם תגדל, ואיומים של ביטחון תזונתי, גלי חום ועליית פני הים ישפיעו מאד על עזה, מצרים ואחרות. יציבות אזורית היא אינטרס ישראלי, ועלינו להצטרף למדינות המפותחות ביצירת מנופי מימון לפתרונות אקלים כפי שהן מצפות מאיתנו. עלינו לנתח מהן נקודות התורפה האקלימיות האזוריות ולתת להן מענה, וכך נענה על הציפייה הבינלאומית מאיתנו, נפתור בעיות אסטרטגיות, ונקדם את התעשייה בישראל - WIN-WIN-WIN. המסר המרכזי בביתן ב-COP28 יהיה החדשנות הישראלית, ואנחנו כאן לעזור לכם לנצל את הבמה החשובה הזאת.

אביטל עשת, מנהלת תחום כלכלה וטכנולוגיות, אגף מדיניות ואסטרטגיה, המשרד להגנת הסביבה: אנחנו מפעילים מסלול פיילוט פורה במיוחד עם רשות החדשנות, בו אנו מממנים הדגמות Scale-up של טכנולוגיות בשלות. כרגע הקול הקורא פתוח עד סוף החודש (פרטים באתר רשות החדשנות). שת"פ נוסף עם רשות החדשנות הוא במסלול המעבדה עבור פרויקטים בשלבי פיתוח מוקדמים. זה נעשה בארץ אך יש אלמנט בין-לאומי מאחר ויש לנו שם שותפים מתחום האנרגיה. במעגלי האקוסיסטם והפעילויות הרכות יש את קהילות החדשנות בהן אנו

שותפים - Planet-Tech ו-Desert-Tech, כאשר בהקשר האזורי האחרונה רלוונטית במיוחד. בהקשר של תמיכה בקהילה, הוצאנו עם רשות החדשנות קול קורא להקמת מרכזי חדשנות בפריפריה - הגשות עד סוף אוגוסט. בהקשר של שוק הפחמן שהוזכר, אני ממליצה לכולם ללמוד את נושא Article 6 בהסכם פריז (נוגע לשיתוף פעולה וולונטרי בין מדינות שיאפשר קיזוז הפחתת פליטות הדדי, בין אם בהסכמים בילטרליים או מולטי לטרליים בין המדינות (סעיף 6.2), ובין אם דרך המנגנון המרכזי של האו"ם (מה שיחליף את ה-CDM של טוקיו). לגבי COP28, ישנו קול קורא שפרסמה רשות החדשנות למועמדות להצטרפות למשלחת העסקית שתציג בביתן. בזירה הבינלאומית, חתמנו על מזכרי הבנות עם איחוד האמירויות, בחרין ומרוקו בנושאי סביבה ואקלים.

הדר שור, מנהל הודו, אפריקה, סין והמזה"ת, משרד הכלכלה והתעשייה: כיצד אנחנו יכולים לעזור: ראשית, אנחנו משתפים פעולה עם כמעט כל מי שדיבר לפני, וכל מה שאגיד נוגע גם אליהם. (1) הדבר העיקרי בו אנו יכולים לסייע לחברות מסחריות הוא מערך 45 הנספחים המסחריים שלנו שפועלים ב-55 מקומות ברחבי העולם. המשרד החדש באמירויות כבר מחזיק בטראפיק הגבוה ביותר אחרי ניו-יורק וטוקיו, ומשרד חדש יפתח הקיץ במרוקו. הנספחים יכולים לעזור לכם להיכנס לא רק למדינות היעד, אלא גם לפרויקטים גדולים של מדינות אחרות במדינות האזור. להיות קבלן משנה בפרויקטים גדולים כאלה זה חשוב מאד בחינת מעורבותה של ישראל במשבר האקלים. (2) בהקשר של הצטרפות לאמנות ופעילויות בין-לאומיות, יש לנו מחלקה שלמה של הסכמי סחר בין-לאומיים שיוצרים את תנאי הסחר של החברות בעולם. יש לכם השפעה גדולה עליה אם תרצו, אבל קל לפספס את הקול הקורא שקורא להתייעצות עם התעשייה, וחבל. (3) הכלי הנוח ביותר, שמופיע גם באתר שלנו, הוא כלי סיוע לתעשייה, ומחר נפתח מקצה חדש. אלה כלים של משרד הכלכלה שנועדו לסייע לחברות להיכנס לשווקים חדשים או עם מוצרים חדשים לשוק קיים. להיכנס לשוק חדש זה קשה, ואנחנו כמשרד נכנסים איתכם בסיכון. עבור רוב החברות בישראל מזה"ת הוא תחום חדש, כך שכמעט כולם יכולים להצטרף לתוכנית. היא פתוחה ליצואנים קיימים ומתחילים (ייצוא של עד 200 מיליון ש"ח). בשנה שעברה חילקה התוכנית למשתתפים 100 מיליון ש"ח.

אסף אהרון, מנהל תוכניות אנרגיה, אקלים וסביבה, ISERD, רשות החדשנות: כל הגופים פה יכולים לגשת לתוכנית הורייזן אירופה, שישראל השקיעה בה כסף רב, ואנחנו רוצים להחזיר כמה שיותר ממנו. האיחוד האירופאי משקיע בזה המון וזה חלק מהתכנון האסטרטגי שלו עד 2027, וישראלים צריכים לקחת בזה חלק. בתוכנית הורייזן אירופה, ירדן, מצרים והרשות הפלסטינית יכולות להשתתף ללא עלות, וההגשות יכולות להיות גם בתחום המו"פ וגם בתחום המדיניות. אנחנו גם יכולים ורוצים להביא מומחים ישראלים כנציגי התוכנית בוועדות, כך שיוכלו לתרום מהידע שלהם וגם לשרת אינטרס ישראלי.

גארי סולימן, מנהל תחום אתגרים גלובליים – אקלים, SNC : תפקידי לחזק את הקשרים הדיפלומטיים של ישראל תוך מינוף יכולות כמו אלה שמביאים משתתפי הכנס. אלה הכלים וההזדמנויות הרלוונטיים לפורום: השקנו השנה את ה-Climate Solution Prize, איגוד של 7 תחרויות סטארט-אפים שונות בתחום האקלים (יש גם מסלול רלוונטי לאקדמיה). ההרשמה עדיין פתוחה - זו הגשה כללית, כך שאין צורך להגיש לתוכנית ספציפית. הפרסים בסדר גודל של מיליון דולר, ויש פרסים שכוללים מסלולי השקעות של Capital Venture. בנוסף, חשוב שתכירו את פלטפורמת SNC Finder, שמהווה את בסיס הנתונים בו נרשמים כל הסטארט-אפים הקיימים והפעילים בישראל. זה אתר חינמי שניתן להירשם אליו, ו-50% מהטראפיק שלו מגיע מחו"ל: מגיעים לשם משקיעים, Corporates, ממשלות, וכל מי שמגיע אלינו למשלחת (כמו נסטלה ואמאזון) מופנה לפלטפורמה כשער לאקוסיסטם הישראלי.

כלי סיוע נדרשים לתעשיית ה-Climate Tech בישראל לפיתוח שת"פ אזורי – דיון בהנחיית דפנה אבירם ניצן

ג'ק לוי, קרן MoreVC: אנחנו משקיעים בתחום האקלים מ-2007, השקענו ב-30 חברות Climate-Tech, אנחנו מנהלים 3 קרנות, ואני יכול להגיד שיש הרבה הזדמנויות בתחום הזה. באתי לדבר בעיקר על הממשלה. אני חושב שכל התוכניות שהוצגו הן מעולות, אבל לא מספיקות. בעולם חושבים בגדול, ובישראל לא מספיק. הייתי באבו דאבי וראיתי שאפשר לעשות דברים מאוד גדולים אך לשם כך דרוש גוף הרבה יותר גדול ממשרד האוצר שיתערב בנושא

המימון וההסכמים. לדוגמא, נחוץ לי הסכם מדינתי בין ישראל לאירופה, כדי שהקרן האירופית שהגשתי אליה תשקיע בי. אבל אם לא יחתם הסכם, הכסף לא יגיע. בכלל, צריך להבין שזה התפקיד של הממשלה לטפל בהשפעות חיצוניות, ומשבר האקלים כולל בתוכו המון השפעות חיצוניות קשות. אני מכיר את החברות העוסקות בתחום ה-Climate-Tech היום, והן לא ישרדו את השנה הבאה אם לא יהיה יותר מימון מצד הממשלה.

רותם ארד, חברת H2Pro: אנחנו חברה שעושה מימן ירוק. אנחנו עדיין סטארט-אפ, אבל מנסים לצאת מהמעבדה החוצה ולגדול ועכשיו אנחנו מנסים לעשות פעילות במרוקו. בנוסף, היינו באיחוד האמירויות בשנים האחרונות, וגם ב-COP הקודם. בעולמות שלנו, כשמדברים על פיילוטים ותקציבים לפיילוטים, מדובר בעשרות מיליוני דולרים כדי להדגים את הטכנולוגיה. בישראל לא יודעים לממן זאת. באיחוד האמירויות אין בעיה לממן את הפיילוטים, אבל המנטליות שם שונה במובן הזה שיש שם פחד מטכנולוגיות חדשות ומלקיחת סיכון. ספציפית, כשאנחנו באים לשם כחברה פרטית הם מחפשים לראות את התמיכה הממשלתית כערובה לסיכון, אבל בפועל היא קצת חסרה וזה מקשה עלינו. בשיחת צד עם נציג מהממשלה פה, דיברנו על פרויקט חדש יחד והוא אמר לי שצריך לעשות מכרז, לראות שאנחנו הזוכים ואז לחכות. זה בעייתי. ובאמירויות ומרוקו רואים את זה אחרת כי שם הכל ממשלתי, והם לא ייקחו סיכונים אם הם רואים שאף גוף ממשלתי ישראלי לא השתתף במימון. אחד הדברים שצריך לעשות זה לייצר את אותו תקציב משותף ומגרש משחקים אזורי משותף. יש לנו פיילוט עם דוראל ביטבתה, זה מקום מצוין שקרוב לירדן וערב הסעודית, ויש הרבה מה לעשות שם כדי לייצר את שיתופי הפעולה עם הממשלה.

גדעון ברומברג: מה הסוד להצלחה שהייתה לכם עם מרוקו?

רותם ארד: הצלחנו להגיע לכל שחקני האקוסיסטם. לצערי, למרות שמימן זה תחום מאוד חזק במרוקו, בישראל הוא מצומצם. דבר נוסף הוא שיש אלמנטים מאוד שונים בכל מדינה. כל אחת מהמדינות צריכה סט כלים וכיוונים שונים, ואסטרטגיית חדירה שונה לחלוטין וצריך להבין את זה.

שלי זרגרי, GenCell: החברה שלנו שמייצרת תאי דלק על בסיס מימן ואמוניה. אני ורותם נציגים של קבוצה של חברות שמתמקדות במימן. אני חייבת להגיד שמה שעזר לנו להתקדם ולרכך את המשרדים הממשלתיים זה שיתוף הפעולה בינינו ובין חברות אחרות, כך שגם לעצם המפגש הזה יש חשיבות.

גארי סולימן: כדי למקד את הדיון - האם יש לכם את המידע על השירותים הממשלתיים? מה יכול להשתפר?

כרמית אורון, מנכ"לית Salicrop: השירותים הממשלתיים והנגשתם הם חסם מאוד גדול. שמענו נציגים וכלים אבל שום דבר מהדברים האלה לא מאוגד, לא מתוכלל ולא פומבי. החברה שלנו מטפלת בזרעים והופכת אותם לעמידים בפני נזקי האקלים, ויש לי network מעולה, אך הופתעתי מדברים רבים ששמעתי. אני מופתעת שהופתעתי, מאחר ואנחנו ניגשים באופן שוטף למענקים. הסייקלים בחקלאות הם ענקיים ולכן בכל יבשת ומדינה אנחנו צריכים לעשות שנים של ניסיונות. אנחנו זקוקים לתמיכה ציבורית ממשלתית, זה חלק קריטי בתהליך שלנו. הנספחים הכלכליים עושים עבודה מצוינת, אבל חייבים להנגיש את המידע באופן מרוכז.

דני קטריבס, יו"ר ארגון הגג של לשכות המסחר הדו-לאומיות: הביאו לפה הרבה משרדי ממשלה, אבל חסר פה ייצוג למכון הייצוא ולשכות המסחר. אלא גופים שמנהלים בעצמם פעולות מהסוג שאנחנו מדברים עליהם. הם יכולים גם לסייע להנגיש את הכלים למגזר העסקי. הנושא המזרח תיכוני מחייב התייחסות אחרת לחלוטין: באזורים האלה הכל אישי, וצריך להיזהר לא לערבב בין המדינות. האזור שלנו אינו הומוגני. מה שיכול לסייע בכך הוא שתי"פ של ידע וניסיון בין החברות. בנוסף, לא מחברים מספיק את המגזר העסקי ב-COP, אף שהוא זה שעושה לבסוף את העבודה.

רועי פורמן, קרן ההשקעות של דוראל אנרגיה: דוראל יוזמת פרויקט ראשון של מימן בארץ, והתמיכה של משרד האנרגיה היא נמוכה. הרגולציה חייבת להיות הרבה יותר חדשנית. מבחינת היתרונות היחסיים של ישראל, ניתן לייצר פה מגרש משחקים אזורי שיהווה תשתית לניסוי וטעייה, שניתן לשבור בה דברים ולהצליח, לבצע פיילוטים. יש להקדיש שטח גדול לכך ולדאוג שזה יעבוד בתהליך סטטוטורי מהיר ופרקטי, כך שמרגע הפניה של החברה נוכל להרים פיילוט תוך חודש-חודשיים. כך נביא את האמיתות, הירדנים, או המרוקאים להתרשם מהניסויים שלנו. זה לא מורכב אבל יכול לתרום עמוקות לאזור כולו ולישראל בפרט. בנוסף, חסרה תשתית מעבדות לאומית, שתקל על ההוצאות, תייצר חדשנות ותאיץ תהליכים. יש המון דוגמאות מארה"ב, לא צריך להמציא את הגלגל. זה מושך מדענים מכל רחבי העולם. לבסוף, ישנם התקציב לפיילוטים: היה תקציב לתוכנית פיילוטים במשרד האנרגיה, ותוך כמה שנים מספר ההגשות לתקציב הזה ריבע את עצמו והתקציב הלך וירד. לי כאזרח לא אכפת מי מהמשרדים נתן את המענקים. אם תעשו חיבור בין-משרדי ותראו לאיזה מענקים הגישו יותר ולאיזה פחות ותעשו את הקיזוזים זה יהיה מדהים. דרוש "פול" תקציבי אחד. כרגע תהליך ההגשות לא שווה את ההשקעה.

דניאל וואניאק, סטודנט לדוקטורט בפקולטה לחקלאות ופיזיקה יישומית, האוניברסיטה העברית: אנחנו עובדים על המון פרויקטים במעבדות שלנו באוניברסיטה. המומחיות של ישראל היא לא בסקיייל-אפ, ואנחנו חייבים להשתפר בזה. בנושא חדשנות האקלים, הסייקלים יהיו יותר ויותר ארוכים. זה דורש ארגון צוות בנושא עם האקדמיה כדי לרכז את הכלים למעבר מסטארט-אפ ניישן לסקיייל-אפ ניישן, ובניית בסיס חזק יותר לטווח הארוך.

דפנה אבירם ניצן: תודה לכל מי שהגיע. מטרת המפגשים לבחון דרכים לעזור לכם להצליח עסקית בד בבד עם חיזוק מעמדה האסטרטגי של ישראל באזור המזה"ת כמובילת ההיערכות האזורית להתמודדות עם משבר האקלים. אנחנו יוצאים לדרך עם הפרויקט הזה, ונשמח שכל מי שיש לו חומרים והמלצות לצעדים נוספים, יעביר לנו בכתב על מנת שנרכז את הכל באופן מסודר. תודה רבה, ויום טוב.

רשימת משתתפים במפגש (לפי א-ב)

שם	שיוך ארגוני
Ethan Cohen-Cole	Capture6
Marat Maayan	Airovation Technologies
Micky Shoham	Watergen
Thomas Ricciardi	Capture6
אבי חסון	SNC
אביב נזרי	Kando
אביטל עשת	המשרד להגנה"ס
אדם שלימצק	המשרד להגנה"ס
אדר אברמוביץ	Energia Global
אופיר גומא	Capital nature
אושיק אפרתי	HomeBioGas
איל חולתא	המכון הישראלי לדמוקרטיה
אירית פידל	Fidelityenergyconsulting
אמיר פלג	Takadu
אמיר צח	InNegev

Ellomay Capital	אניטה לביאנט
ISERD רשות החדשנות	אסף אהרן
המכון הישראלי לדמוקרטיה	ארז סומר
The Good Food Institute	ארי בן דרור
Ignite the spark	אשל ליפמן
SNC	גארי סוליאמן
ECOPEACE	גדעון ברומברג
קרן שוסטרמן	גור שרייבמן
Doral MEA	גיטה כהן
Capital nature	גיל שאקי
משרד החקלאות ופיתוח הכפר	גלית הררי
קו צינור אירופה אסיה	גלעד שרון
More VC	ג'ק לוי
המכון הישראלי לדמוקרטיה	דוד שורמן
Aleph farms	דידיה טוביה
Doral MEA	דיויד ארנון
אירגון הגג של לשכות המסחר הדו-לאומיות	דן קטריבס
האוניברסיטה העברית + סמארט רזילין	דניאל וואניאק
משרד החקלאות ופיתוח הכפר	דניאל ורנר
המכון הישראלי לדמוקרטיה	דפנה אבירם ניצן
משרד הכלכלה והתעשייה	הדר שור
מל"ל	ויקטור וייס
פורום האקלים של בית הנשיא	זהר ברמן
Terra	יובל לביא
המכון הישראלי לדמוקרטיה	יוחנן פלסנר
Airovation	יוני דולגין
המכון הישראלי לדמוקרטיה	יונתן ולפר
BlueGreen Water Technologies	יוסי קלאר
Energy Global Capital	יוסף אברמוביץ'
ECOPEACE	ירדן בן דוד
המכון הישראלי לדמוקרטיה	ירדן קידר
SNC	יריב בכר
enVerid Systems	ישראל בירן
Slicrop	כרמית אורון
המכון הישראלי לדמוקרטיה	מאיה פריד
SCE	מיכל גולדנברג
ECOPEACE	מילן ברוטמן
מנשה זליכה בע"מ, ק.א.ט	מנשה זליכה
SolarEdge	נגה הלוי
ECOPEACE	נדב טל
PlaneTech	נעם סונברג

DeserTech	סיני גוהר ברק
המכון הישראלי לדמוקרטיה	עדי אליאסי כהן
המכון הישראלי לדמוקרטיה	עילי גבאי
Clariter	עמית מאיר
Asterra	פזית בודסקי
Innegev	קרינה רובינשטיין
Ray of Impact	קרן-אור רוזנר
Watergen	רוני ליטינצקי
Doral Energy-Tech Ventures	רועי פורמן
H2Pro	רותם ארד
משרד החוץ	רן פלג
מיזם האקלים - אוניברסיטת תל אביב	שולה גולדן
ECOPEACE	שיר קרן
משרד הבטחון	שירה עפרון
Gencell	שלי זרגרי
ECOPEACE	שרון בנג'ז
iKare Innovation	תהילה ברנר